

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 388/2012-68

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť A. J., I., zastúpeného advokátom JUDr. M. H., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. J. nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. A. J. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 404,37 € (slovom štyristoštyri eur a tridsaťsedem centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť jeho právnomu zástupcovi JUDr. M. H., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 388/2012-38 z 23. augusta 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. J., I. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. H., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako občan R. požiadal na území Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) prvýkrát o udelenie azylu 13. mája 2008. Azyl mu nebol udelený a nebola mu poskytnutá ani doplnková ochrana. Druhýkrát

sťažovateľ požiadal SR o udelenie azylu v decembri 2010, pričom konanie o tejto žiadosti nebolo podľa jeho vyjadrenia ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu ukončené.

Sťažovateľ uviedol, že v R. bol 9. júla 2010 vydaný príkaz na jeho zatknutie v rámci trestného stíhania vedeného proti nemu pre mimoriadne závažnú trestnú činnosť označovanú ako terorizmus. Na území SR bol zadržaný 20. januára 2011 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 21. januára 2011 bol vzatý do predbežnej väzby. V priebehu predbežného vyšetrovania bol SR doručený originál žiadosti Generálnej prokuratúry R. o vydanie sťažovateľa na trestné stíhanie pre označenú trestnú činnosť, na základe čoho krajský súd uznesením z 1. marca 2011 rozhodol o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že už v rámci azylového konania poukázal na skutočnosť, že v minulosti bol v R. podrobený mučeniu a že aj v azylovom a extradičnom konaní predložil dôkazy o použití mučenia ako nástroja získania dôkazov vo vzťahu k jeho spoluobvineným, ktorých výpovede mali byť použité proti nemu. Podľa sťažovateľa za takýchto okolností rozhodnutie o prípustnosti vydania jeho osoby na trestné stíhanie do R. bez náležitého vysporiadania sa s tvrdeniami sťažovateľa a ním predkladanými dôkazmi o mučení jeho osoby a spoluobvinených, ktorí by mali proti nemu vypovedať, je ignorovaním medzinárodného záväzku non-refoulement pre žiadateľov o azyl, ktorí v zmysle tohto záväzku nemajú byť vrátení do krajín, v ktorých im hrozí porušenie ich ľudských práv, ak existujú tomu nasvedčujúce skutočnosti.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 3 Ntc 1/2011 z 27. marca 2012 rozhodol o prípustnosti jeho vydania na trestné stíhanie do R. Sťažnosť sťažovateľa podanú proti predmetnému rozhodnutiu najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 na neverejnom zasadnutí ako nedôvodnú zamietol, pričom toto jeho rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť jeho vyhlásením, teda 12. júna 2012. Sťažovateľ poukázal na to, že najvyšší súd rozhodol s mimoriadne krátkym časovým odstupom, a to i napriek tomu, že jeho obhajca konajúci súd informoval, že oficiálne preklady listinných dôkazov súvisiacich s tvrdeniami o obavách z mučenia predloží pre účely konania do 20. júna 2012. Sťažovateľ uviedol, že bližšie dôvody, o ktoré najvyšší súd

oprel svoje rozhodnutie, mu nie sú známe, pretože do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu mu nebolo napriek viacerým žiadostiam umožnené nahliadnuť do súvisiaceho spisu a nebolo mu ešte doručené ani samotné rozhodnutie, a dodal, že možno predpokladať, že najvyšší súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia krajského súdu, a preto podľa jeho vyjadrenia argumentácia k dôvodom prvostupňového rozhodnutia je relevantná aj vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu.

V postupe krajského súdu a najvyššieho súdu v rámci označeného extradičného konania vidí sťažovateľ porušenie svojho v sťažnosti označeného základného práva garantovaného ústavou a práva garantovaného dohovorom a ich rozhodnutia považuje za arbitrárne a svojvoľné, keďže podľa jeho vyjadrenia konajúcim súdom postačovalo na vyrovnanie sa s medzinárodným záväzkom non-refoulement len predloženie formálnych diplomatických záruk zo strany R. Podľa sťažovateľa najvyšší súd, ktorý nepovažoval za potrebné oboznámiť sa pri takých závažných tvrdeniach s obsahom spisu z azylového konania a s doplnením odôvodnenia sťažnosti predloženým najvyššiemu súdu obhajcom sťažovateľa v máji 2012 (listinné dôkazy o porušovaní ľudských práv v R. v trestných konaniach týkajúcich sa trestnej činnosti terorizmu), nerešpektoval ustálenú judikatúru štrasburských orgánov ochrany práva, ústavného súdu a dokonca ani vlastnú judikatúru, ktorá navyše v daných prípadoch predpisuje vlastnú dôkaznú iniciatívu konajúceho súdu pri zisťovaní rizika pre dotknutú osobu v prípade jej vydania (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Mamatkulov a Askarov proti Turecku).

Sťažovateľ zdôraznil, že rozhodnutie najvyššieho súdu o prípustnosti jeho vydania na trestné stíhanie do R. je právoplatné a účinné k 12. júnu 2012 a následné rozhodnutie ministra spravodlivosti SR o právnej otázke povolenia či nepovolenia jeho vydania bude právoplatné a účinné, a teda aj vykonateľné dňom oznámenia sťažovateľovi, pričom tento deň je podľa jeho vyjadrenia preň „nepredvídateľný“. Sťažovateľ na tomto mieste v kontexte otázky právomoci ústavného súdu konať o jeho sťažnosti argumentoval, že mu zákonná úprava nevymedzuje žiadne procesné postavenie garantujúce možnosť ešte pred samotným rozhodnutím ministra spravodlivosti SR náležite sa vyjadriť k dôvodom povolenia vydania do R., a navyše právna úprava danej etapy extradičného konania („Konanie pred ministrom spravodlivosti“) neobsahuje jasný imperatív zo zákona nevydať

sťažovateľa v prípade preukázania obáv zo zaobchádzania v rozpore s ľudskoprávnymi normami, čím sa výsledok extradičného konania stáva pre sťažovateľa nepredvídateľným. Z týchto dôvodov možno podľa názoru sťažovateľa považovať za jediný účinný prostriedok ochrany jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 3 dohovoru len sťažnosť v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľ svoj názor o arbitrárnosti a svojvoľnosti rozhodovania oboch súdov zdôvodnil podrobnou argumentáciou, podľa ktorej v rámci extradičného konania sám predostrel tvrdenia o tom, že v prípade jeho vydania môže dôjsť k porušeniu zákazu mučenia, a tieto tvrdenia podložil aj prístupnými listinnými dôkazmi, s ktorými sa však konajúce súdy nevysporiadali, ale sa formálne uspokojili iba s predloženými diplomatickými zárukami R. a svoje rozhodnutia o prípustnosti jeho vydania opreli o závery, ktoré podľa vyjadrenia sťažovateľa nemajú oporu v spise. Konkrétne sťažovateľ poukázal na jeden z čiastkových záverov krajského súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ani Rada Európy či iné vládne alebo mimovládne organizácie nemajú pochybnosti o dodržiavaní ľudských práv v R., a argumentoval, že tento záver nemá oporu v obsahu spisu a nie je ani zrejmé, z akých zdrojov uvedené tvrdenia krajský súd čerpal. Sťažovateľ dôvodil, že v prílohe sťažnosti v konaní pred ústavným súdom predložil listinné dôkazy, ktoré preukazujú pravý opak. Sťažovateľ v ďalšom bode namietal nesprávnosť postupu krajského súdu v súvislosti s garanciou jeho práva na obhajobu, keď podľa jeho vyjadrenia konajúci súd napriek namietanej nedôvere sťažovateľa k ustanovenému obhajcovi z vážneho objektívneho dôvodu (neschopnosť komunikácie v ruskom jazyku) neurobil účinné opatrenia na nápravu, za ktoré nemožno podľa jeho názoru v žiadnom prípade považovať postup súdu, ktorý zisťoval jazykové dispozície advokáta len prostredníctvom obsahu internetovej stránky Slovenskej advokátskej komory a na základe osobného vyjadrenia dotknutého advokáta, navyše za okolností, keď sťažovateľ súdu oznámil meno konkrétneho advokáta, ktorý podľa sťažovateľa spĺňal všetky predpoklady na výkon jeho riadnej obhajoby.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že podstatnými skutočnosťami, ktoré preukazujú vážne obavy, že jeho vydaním dôjde k porušeniu jeho základného práva garantovaného čl. 16

ods. 2 ústavy a jeho práva garantovaného čl. 3 dohovoru, ako aj k porušeniu jeho „*práva na spravodlivý proces*“ garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, sú jednak konkrétne skutočnosti týkajúce sa osoby sťažovateľa a predmetného trestného konania, ako aj všeobecné skutočnosti vykresľujúce situáciu v R. s dôrazom na územie S., odkiaľ sťažovateľ pochádza a kde má byť súčasne vydaný.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa konkrétne skutočnosti nasvedčujú tomu, že osoby, ktoré mali v trestnom konaní vypovedať proti sťažovateľovi, boli podrobené pri výsluchu mučeniu, pričom takýmito skutočnosťami sú jednak vyjadrenia prednesené sťažovateľom počas extradičného konania a tiež ním predložené listiny tieto tvrdenia preukazujúce, ktorých podrobnú špecifikáciu predložil sťažovateľ v ústavnej sťažnosti. Všeobecné skutočnosti podľa sťažovateľa nasvedčujú tomu, že osoby pochádzajúce z regiónu S., ak sú navyše označené za podozrivé z terorizmu, čelia vážnym obavám, že budú v rámci trestného konania v R. podrobené zaobchádzaniu v rozpore s ľudskoprávnymi normami. Na tomto mieste sťažovateľ poukázal na prílohy sťažnosti – listinné materiály týkajúce sa hodnotenia stavu dodržiavania ľudských práv v R. so zameraním na zákaz mučenia.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažovateľ v sťažnosti navrhol, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012, označené uznesenie zrušil, vec mu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd prostredníctvom svojho predsedu, ktorý v liste č. k. KP 4/2012-38 z 3. októbra 2012 doručenom ústavnému súdu 8. októbra 2012 uviedol, že rozhodnutie najvyššieho súdu považuje za vecne správne a zákonné, keďže sa podľa jeho názoru konajúci súd so všetkými skutočnosťami namietanými sťažovateľom v opravnom konaní vysporiadal, „*aj keď nie podľa predstavy sťažovateľa*“.

K námietke porušenia práva na obhajobu najvyšší súd uviedol, že sťažovateľovi krajský súd ustanovil troch obhajcov, avšak „*Inštitút práva na obhajobu sťažovateľ*

zneužíval a využíval ho na to, aby prostredníctvom tohto inštitútu zapríčiňoval prieťahy v konaní (žiadal odročiť verejné zasadnutie s tým, že si zvolí obhajcu, nezvolil si ho, vypovedal obhajcovi plnú moc, namietal konajúceho sudcu, keď nevyhovel jeho žiadosti atď.)“. Najvyšší súd na tomto mieste poznamenal, že na každom verejnom zasadnutí bol prítomný tlmočník, každý prípis a každé rozhodnutie bolo pre potreby sťažovateľa preložené do ruského jazyka, preto argumenty sťažovateľa, že ustanovený obhajca neovládal ruský jazyk, sú neopodstatnené.

Najvyšší súd v súvislosti s nastolenou otázkou, prečo rozhodol vo veci sťažovateľa napriek tomu, že nebolo skončené azylové konanie, poukázal na odôvodnenie svojho uznesenia a zdôraznil, že žiadosť sťažovateľa o azyl posúdil ako opakovanú a na základe tejto skutočnosti postupoval v súlade ustanovením § 501 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom zobrať do úvahy aj tú okolnosť, že jedenkrát sťažovateľ žiadal o udelenie azylu pod falošnou identitou.

K námietke sťažovateľa o neobvyklej rýchlosti konania uviedol najvyšší súd, že rýchlosť konania patrí medzi základné zásady trestného konania.

Vo vzťahu k ťažiskovej argumentácii sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru najvyšší súd opätovne poukázal na odôvodnenie svojho rozhodnutia a zdôraznil, že z uvedeného hľadiska je podstatnou tá skutočnosť, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považuje záruky predložené zo strany R. za dostatočné, čo potvrdzuje aj jeho rozhodovacia činnosť.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody považoval najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa za neopodstatnenú a navrhol, „*aby bola odmietnutá*“, a zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci sťažovateľa.

K vyjadreniu najvyššieho súdu predložil svoje stanovisko sťažovateľ, ktoré prostredníctvom svojho advokáta doručil ústavnému súdu 12. novembra 2012.

V tomto stanovisku vo vzťahu k otázke porušenia práva na obhajobu sťažovateľ zdôraznil, že predmetom jeho sťažnosti nie je „*formálne porušenie práva na obhajobu*“, ale porušenie čl. 16 ústavy a čl. 3 dohovoru, a právnu argumentáciu súvisiacu s porušením práva na obhajobu realizoval so zámerom upozorniť ústavný súd na vážne procesné

nedostatky extradičného konania, ktoré vytvárali pre sťažovateľa prekážku riadneho uplatňovania procesných práv v záujme ochrany jeho osoby pred vydaním do krajiny, kde mu hrozí zaobchádzanie v rozpore s označenými článkami ústavy a dohovoru. Na tomto mieste sťažovateľ argumentoval, že ako cudzinec, momentálne sa nachádzajúci sa vo väzbe, má sťažené možnosti získania obhajcu. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa nijako nevyšporiadal so skutočnosťou, že sťažovateľ konajúcemu súdu adresoval žiadosť o ustanovenie konkrétne špecifikovanej osoby advokáta pre vedené extradičné konanie, pričom podľa sťažovateľa neexistoval žiaden relevantný právny argument, ktorý by zdôvodnil, že tejto jeho žiadosti nebolo vyhovené. Sťažovateľ uviedol, že v prípade extradičného konania sú všeobecne známe jeho špecifiká a obzvlášť vtedy, keď existuje dôvodná obava z prípadného porušenia práv vydávanej osoby v dožadujúcej krajine, javí sa ustanovenie advokáta disponujúceho patričnou znalosťou problematiky ako osobitne dôležité.

Sťažovateľ v ďalšom bode argumentoval k okolnosti ukončenia vydávacieho konania, keď nebolo ukončené konanie azylové, a na tomto mieste uviedol, že vyjadrenie najvyššieho súdu v danej otázke je prísne formalistické, a poukázal na vyjadrenie zástupcu Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (ďalej len „UNHCR“) v SR (list UNHCR z 11. apríla 2012 adresovaný Ministerstvu vnútra SR), v ktorom sa uvádza, že nebolo opodstatnené považovať žiadosť sťažovateľa v azylovom konaní za opakovanú žiadosť.

K argumentácii najvyššieho súdu o rýchlosti prerokovania veci sťažovateľa na najvyššom súde sťažovateľ vysvetlil, že predmetom jeho námietky v danom smere je skutočnosť, že najvyšší súd nevyčkal na doloženie relevantných listinných podkladov, resp. ich prekladov preukazujúcich podľa jeho názoru opodstatnenosť obáv zo zaobchádzania v rozpore s čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru v prípade jeho vydania (podklady o stave dodržiavania ľudských práv v cieľovej krajine extradície). Sťažovateľ poznamenal, že ich predloženie najvyššiemu súdu avizoval s garanciou nepatrného časového odstupe, no najvyšší súd rozhodol bez toho, aby sa oboznámil s týmito dôkazmi o podstatných skutočnostiach týkajúcich sa jeho prípadu.

K otázke diplomatických záruk poskytnutých R. sťažovateľ dôvodil, že najvyšší súd svoju argumentáciu o dostatočnosti týchto záruk obmedzil iba na strohú konštatáciu, že takéto záruky považuje aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) za dostatočné

bez toho, aby jeho judikatúru v tomto smere nejako bližšie špecifikoval. Sťažovateľ argumentoval, že práve naopak aktuálna judikatúra ESLP potvrdzuje, že diplomatické záruky nie sú dostatočné na identifikáciu opodstatnenosti obavy z porušenia zákazu mučenia, a odkázal na konkrétne prípady (Abdulkhakov proti Rusku z 2. októbra 2012 a Buntov proti Rusku z 5. júna 2012).

Sťažovateľ v stanovisku zároveň vyslovil súhlas, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v predmetnom konaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súvisiaceho spisového materiálu ústavný súd zistil tieto skutočnosti relevantné pre posúdenie veci sťažovateľa:

Sťažovateľ bol 20. januára 2011 zadržaný na území SR. Generálna prokuratúra R. 2. februára 2011 požiadala ministra spravodlivosti SR o vydanie sťažovateľa na trestné stíhanie, ku ktorému pripojila príkaz sudcu L. okresného súdu mesta V. na zatknutie osoby sťažovateľa. Na základe uznesenia krajského súdu z 1. marca 2011 bol sťažovateľ vzatý do vydávacej väzby.

List Generálnej prokuratúry R. adresovaný ministrovi spravodlivosti SR obsahoval diplomatickú záruku, v ktorej Generálna prokuratúra R. uviedla: „Zaručujeme, že podľa noriem medzinárodného práva budú A. J. v R. poskytnuté všetky možnosti ochrany, vrátane pomoci advokátov, nebude vystavený mučeniu, krutým, neľudským, ľudskú dôstojnosť ponížujúcim formám zaobchádzania alebo trestu (§ 3 Európskej konvencie o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a taktiež príslušné konvencie OSN, Rady Európy a ich protokoly).

Podľa § 59 ods. 2, 1 Trestného zákona R. sa trest smrti neudeluje osobe, ktorá bola vydaná cudzím štátom na trestné stíhanie do R. v súlade s medzinárodnou zmluvou R. alebo na základe princípu obojstrannej dohody, ak podľa zákonodarstva iného štátu, ktorý osobu

vydáva, sa za spáchaný trestný čin touto osobou s trestom smrti nepočíta, alebo ak je neudelenie trestu smrti podmienkou vydania, alebo jej nemôže byť udelený trest smrti z iných dôvodov.

Generálna prokuratúra R. zaručuje, že cieľom interpelácie vydania nie je prenasledovanie s politickými motívmi, rasovou príslušnosťou, vierovyznaním, národnosťou alebo politickými názormi.“

Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Ntc 1/2011 z 27. marca 2012 rozhodol podľa § 509 ods. 1 Trestného poriadku o prípustnosti vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do R. pre skutky právne posúdené ako trestné činy podľa § 209 ods. 2 (účasť v stabilnej ozbrojenej skupine a ňou organizovaných útokoch), § 222 ods. 3 (nezákonné nadobudnutie, prenášanie, predaj, prechovávanie, preprava a nosenie strelnej zbrane, jej hlavných častí, streliva, výbušnín a výbušných zariadení spáchané organizovanou skupinou), § 205 ods. 3 (teroristický čin, t. j. príprava výbuchu, ktorý vystraší obyvateľstvo, vyvolá nebezpečenstvo ohrozenia ľudského života, spôsobenie značnej škody na majetku so zámerom pôsobenia na mocenské orgány pri prijímaní rozhodnutí, a to organizovanou skupinou), § 30 ods. 3, § 150 ods. 2, písm. a), e), ž) a z) (pokus o zabitie dvoch a viacerých osôb spáchaný pre spoločnosť nebezpečným spôsobom organizovanou skupinou spriahnutou s banditizmom, ktorý nebol dokonáný pre okolnosti nezávislé od tejto osoby), § 30 ods. 3 a § 205 ods. 3 (pokus o teroristický akt, t. j. spôsobenie výbuchu, ktorý vystrašil obyvateľstvo, vyvolal nebezpečenstvo ohrozenia ľudského života, spôsobenie značnej škody na majetku a vyvolanie iných ťažkých následkov so zámerom pôsobenia na mocenské orgány pri prijímaní rozhodnutí organizovanou skupinou, ktorý nebol dokonáný pre okolnosti nezávislé od tejto osoby, § 105 ods. 2 písm. a), e), ž) a z) (zabitie, t. j. úmyselné spôsobenie smrti dvom a viacerým osobám spáchané pre spoločnosť nebezpečným spôsobom organizovanou skupinou spojenou s banditizmom) Trestného zákona R. v znení federálneho zákona č. 63-FZ z 13. júna 1996.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu, ktorému udelil plnú moc 9. mája 2012, podal proti prvostupňovému rozhodnutiu 21. mája 2012 sťažnosť.

V sťažnosti v prvom rade namietal procesný postup krajského súdu, ktorý podľa jeho názoru vykladal ustanovenie § 501 písm. b) Trestného poriadku prísne formalisticky, keď aktuálne prebiehajúce azylové konanie posúdil ako opakované azylové konanie napriek

tomu, že v ňom sťažovateľ oproti prvému azylovému konaniu predniesol zásadne nové skutkové okolnosti. Námietky v tomto smere podporil poukazom na list UNHCR. Za takéto okolnosti sťažovateľ považoval skutočnosti ním prezentované v predmetnom azylovom konaní, ale aj v extradičnom konaní, a síce že bol v minulosti podrobený v R. mučeniu, ako aj skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v trestnom konaní, pre ktoré má byť ako obvinený vydaný, bolo použité mučenie ako nástroj na získanie dôkazného materiálu zo strany ostatných spoluobvinených, ktorých výpovede mali byť použité aj proti nemu. Sťažovateľ krajskému súdu vytýkal, že sa napriek týmto jeho závažným tvrdeniam neoboznámil s obsahom spisu predmetného azylového konania, v ktorom sa nachádzajú listinné materiály poukazujúce na fenomén porušovanie ľudských práv v R. v oblasti S., osobitne v trestných konaniach týkajúcich sa terorizmu.

Sťažovateľ poukazoval na svoju dôkaznú iniciatívu, ktorú realizoval v prvostupňovom konaní v medziach svojich možností, keďže mu podľa jeho názoru nebolo zabezpečené právo na obhajobu s reálnym obsahom (tvrdenia sťažovateľa o jazykovej indispozícii ustanoveného obhajcu a vznesená požiadavka sťažovateľa na ustanovenie konkrétne špecifikovaného advokáta).

Sťažovateľ opätovne predniesol v sťažnosti tvrdenia nasvedčujúce podľa jeho názoru existencii vážnej obavy zo zaobchádzania s jeho osobou v rozpore s čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru v prípade jeho vydania do R.

Ako konkrétne skutočnosti tomu nasvedčujúce, týkajúce sa jeho osobnej situácie, prezentoval tvrdenie, že osoby, ktoré mali vypovedať v jeho neprospech v trestnom konaní, pre ktoré má byť do R. vydaný, boli s veľkou pravdepodobnosťou podrobené mučeniu pri ich výsluchoch. Sťažovateľ ako dôkazy v tomto smere prezentoval jednak listinné dôkazy, ktoré predložil už v prvom stupni, ako aj k sťažnosti priložené listiny (listiny obsahujúce správu o lekárskej kontrole osôb, z ktorej má vyplývať podozrenie, že osoby vypovedajúce v trestnom konaní v jeho neprospech boli podrobené mučeniu; list medzivládnej organizácie Amnesty International o skutočnostiach podporujúcich dôveryhodnosť tohto tvrdenia; vyhlásenie rodinného príslušníka jednej z osôb, ktorá mala vypovedať v neprospech sťažovateľa; výpovede obžalovaného na súdnom pojednávaní o mučení v trestnom konaní, ktoré sa týka trestného stíhania sťažovateľa; výpoveď svedka

na súdnom pojednávaní o fyzickom nátlaku na svedka v trestnom konaní, ktoré sa týka trestného stíhania sťažovateľa).

Ako všeobecné skutočnosti nasvedčujúce vážnej obave zo zlého zaobchádzania s jeho osobou v prípade jeho vydania sťažovateľ prezentoval tvrdenia o praktikách mučenia a iného zlého zaobchádzania v R. s osobami podozrivými z terorizmu v regióne S. Sťažovateľ v tomto smere prezentoval dôkazy v podobe k sťažnosti priložených listín v originálnom znení, teda v anglickom jazyku, niektoré s voľným prekladom vybraných častí [Tieňová správa mimovládnych organizácií k dodržiavaniu Dohovoru proti mučeniu, inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu R. za obdobie 2001 - 2005; správa Human Rights Watch k dodržiavaniu Dohovoru proti mučeniu, inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu R. za obdobie 2001 - 2005; Správa Amnesty International k dodržiavaniu dohovoru proti mučeniu, inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu R. za obdobie 2001 -2005; Vyhodnotenie Výboru OSN proti mučeniu k správe predloženej R. zo 6. februára 2007], a tiež jednej listiny v slovenskom jazyku [správa spracovaná slovenským občianskym združením Liga za ľudské práva pod názvom „R. – S.“ (bezpečnostná situácia od marca do polovice mája 2012)].

Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ v závere sťažnosti dôvodil, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu považuje za svojvoľné a arbitrárne, zdôrazňujúc tiež, že toto rozhodnutie podľa jeho názoru nerešpektovalo ani ustálenú judikatúru najvyššieho súdu (uznesenie sp. zn. 2 Tost 13/2008 zo 7. augusta 2008), ústavného súdu (nález sp. zn. II. ÚS 111/08 z 26. júna 2008) a EŠLP (Chachal proti Veľkej Británii, Saadi proti Taliansku).

Sťažovateľ 7. júna 2012 upovedomil najvyšší súd, že do 20. júna 2012 doplní sťažnosť o oficiálne preklady označených listinných dôkazov, ktoré boli súčasťou uplatnenej sťažnosti.

O podanej sťažnosti sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku tak, že ju zamietol ako nedôvodnú.

K námietkam sťažovateľa najvyšší súd uviedol, že pokiaľ ide o právo sťažovateľa na obhajobu, z obsahu spisu je zrejmé, že všetky dielčie práva súvisiace s týmto právom

sťažovateľa boli v konaní rešpektované, keďže sťažovateľ mal možnosť dôkaznej iniciatívy, ktorú aj realizoval a s ktorou sa konajúci súd zákonným spôsobom vysporiadal. Na tomto mieste najvyšší súd prezentoval podrobný chronologický prehľad úkonov súvisiacich so zabezpečením práva sťažovateľa na obhajcu.

K argumentácii sťažovateľa, že prvostupňový súd jeho žiadosť o azyl posúdil ako opakovanú a nebral do úvahy nové skutkové okolnosti, najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ podal svoju prvú žiadosť o azyl pod falošnou identitou, pričom mu azyl ani doplnková ochrana poskytnuté neboli. Najvyšší súd citoval ustanovenie § 501 písm. b) Trestného poriadku, podľa ktorého je vydanie osoby do cudziny neprípustné, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu alebo jej bol udelený azyl, alebo poskytnutá doplnková ochrana, čo neplatí v prípade, ak ide o osobu, ktorá v Slovenskej republike požiadala o udelenie azylu opakovane a o jej žiadosti o udelenie azylu už bolo právoplatne rozhodnuté. Ďalej najvyšší súd poukázal na okolnosť, že v azylovom konaní existencia dôvodného podozrenia zo spáchania závažného trestného činu v cudzine u osoby žiadateľa o azyl je dôvodom, na základe ktorého možno rozhodnúť o neudelení azylu. V nadväznosti na to najvyšší súd konštatoval, že ak sú splnené tieto dve podmienky, a síce že sťažovateľ už raz žiadal o azyl (úmyselne pod falošnou identitou) a je podozrivý zo spáchania trestného činu, je tu predpoklad, že mu azyl udelený nebude, a teda nič nebráni súdu rozhodovať o prípustnosti vydania.

K námietkam sťažovateľa o hrozbe zaobchádzania v rozpore s čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru v prípade jeho vydania najvyšší súd „v rovine všeobecných skutočností“ poukázal na skutočnosť, že R. žiadajúca o jeho vydanie je ako členský štát Rady Európy zmluvnou stranou dohovoru, proti ktorej si môže sťažovateľ priamo uplatňovať svoje práva vyplývajúce mu z dohovoru, ktorých garantovanie prezentuje ruská strana prostredníctvom poskytnutých záruk Generálnej prokuratúry R. Na tomto mieste najvyšší súd spoľahlivosť takto poskytnutých záruk zdôvodnil poukazom na konkrétnu rozhodovaciu činnosť ESĽP (napr. prípady Chentiev a Ibragimov proti SR, Gasayev proti Španielsku, Shamayev a ďalší proti Gruzínsku a Rusku), v ktorej ESĽP rozhodujúci význam pri ochrane pred zaobchádzaním nezlučiteľným s čl. 3 dohovoru pripísal práve týmto zárukám, a tieto akceptoval dôvodiac, že prokuratúra R. okrem úloh obžaloby v trestných veciach plní aj

dozornú úlohu v súvislosti s právami väzňov, ktorá subsumuje okrem iného aj právo bez obmedzení navštevovať a kontrolovať väznice.

Ku „*konkrétnym námietkam*“ sťažovateľa týkajúcim sa okolností priamo spojených s jeho prípadom najvyšší súd uviedol, že tvrdenia sťažovateľa o výpovediach osôb získaných mučením v rámci trestného stíhania, pre ktoré sa vydanie sťažovateľa žiada, možno preukázať, resp. vyvrátiť iba v rámci tohto trestného konania v štádiu konania pred súdom, pre ktoré Generálna prokuratúra R. garantuje právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Slovenská republika podľa vyjadrenia najvyššieho súdu nedisponuje ani prístupom k predmetnému trestnému spisu a ani právomocou žiadať R. o preverenie týchto výpovedí, pričom ak by sa aj preukázala pravdivosť tvrdení sťažovateľa v tomto smere, dostatočnou ochranou pre osobu sťažovateľa sú práve poskytnuté záruky o zaobchádzaní so sťažovateľom po jeho vydaní spôsobom zlučiteľným s čl. 3 dohovoru.

Najvyšší súd v závere poznamenal, že mimovládne organizácie, o ktorých vyjadrenia sa tvrdenia sťažovateľa opierajú, majú v prípade schválenia vydania sťažovateľa rozhodnutím ministra spravodlivosti SR možnosť zúčastniť sa „*konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní v R. a dozerať, či priebeh procesu je spravodlivý*“.

III.

A. Právne východiská

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Vydanie osoby, ktorá sa zdržiava na území SR, orgánom cudzieho štátu je právnym inštitútom, ktorým SR prejavuje svoju vôľu dodržiavať medzinárodné záväzky v intenciách čl. 1 ods. 2 ústavy.

Rešpekt a ochrana ľudských práv ako základný komponent materiálne ponímaného právneho štátu vyžaduje, aby v prípade kolízie medzinárodného záväzku chrániaceho ľudské právo s medzinárodným záväzkom, ktorý smeruje k ohrozeniu takéhoto práva, prvý v poradí prevážil.

V judikatúre ústavného súdu, v rámci ktorej sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva garantovaného čl. 16 ods. 2 ústavy a práva garantovaného čl. 3 dohovoru, bol tento postulát zdôraznený konštatovaním, podľa ktorého treba za súčasť čl. 16 ods. 2 ústavy (ako aj čl. 3 dohovoru) považovať aj zákaz vydania osoby, pokiaľ existujú vážne dôvody na domnienku, že tejto osobe by v dožadujúcom štáte hrozilo nebezpečenstvo mučenia alebo podrobenia sa krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu – zásada non-refoulement (pozri napr. II. ÚS 111/08).

Procesnoprávna úprava extradície v podmienkach SR (§ 481, § 501, § 509 a § 510 Trestného poriadku) má dvojfázovú podobu, kde v prvej fáze extradičného konania rozhodujú prvostupňový a druhostupňový súd o (ne)prípustnosti vydania vyžiadanej osoby do cudziny. Pokiaľ v prvej fáze konajúce súdy rozhodnú o prípustnosti vydania, v druhej fáze v rámci diskrečnej právomoci minister spravodlivosti SR „môže“ nepovolit' vydanie (okrem iného) vtedy, ak sú prítomné obavy zo zaobchádzania s vyžiadanou osobou v dožadujúcom štáte v rozpore s čl. 3 dohovoru.

V nadväznosti na označenú procesnoprávnú úpravu extradície a na jej ľudskoprávny rozmer ústavný súd v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôraznil, že v materiálnom právnom štáte sú to práve všeobecné súdy, ktoré vzhľadom na svoju nezávislosť, viazanosť právom a znalosť práva sú na prvom mieste povolané brániť základné práva a slobody v prípade extradície pred orgánmi vysielajúcej krajiny (SR) a pred mocou dožadujúceho štátu. Všeobecné súdy sú tak pri posudzovaní prípustnosti vydania viazané ľudskoprávnymi normami, inými slovami, podmienky prípustnosti vydania (extradičné právo hmotné), ktoré sú súdy povinné zvažovať, sa rozširujú o podmienku ľudskoprávnu, jadrom ktorej je naplnenie dohovoru a judikatúry k nemu (obdobne pozri napr. II. ÚS 111/08, III. ÚS 437/08).

Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry ESLP. Tak to je aj v súvislosti s danou problematikou.

Rozhodovacia prax ESLP v súvislosti s aplikáciou čl. 3 dohovoru formulovala tzv. test „*domnienok vážnych dôvodov*“ – substantial ground test, podľa ktorého musí dožiadaný štát posúdiť, či neexistujú vážne dôvody domnievať sa, že by v dožadujúcom štáte hrozilo vydávanej osobe nebezpečenstvo mučenia alebo podrobenia sa neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Základnou požiadavkou je dôkladnosť posúdenia (ne)existencie reálneho rizika porušenia čl. 3 dohovoru v prípade vydania vyžiadanej osoby. Námietačka vydávanej osoby o reálnej hrozbe „zlého“ zaobchádzania v cieľovej krajine zakladá povinnosť súdu posúdiť a spoľahlivo vyhodnotiť dôkazné materiály, ktoré mu budú zo strany tejto osoby predložené, a v prípade potreby aj materiály získané z vlastnej iniciatívy (Saadi proti Taliansku, rozsudok ESLP z 28. februára 2008, č. 37201/06).

Rozhodovacia prax ESLP pripisuje v tomto smere relevanciu správam produkovaným medzinárodnými organizáciami [napr. správy Rady Európy vrátane správ Výboru Rady Európy na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (Výbor CPT); správy OSN – napr. Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), Výboru pre ľudské práva, Výboru proti mučeniu; správy zvláštnych spravodajcov OSN; správy renomovaných medzivládnych organizácií –

napr. Amnesty International, Human Rights Watch a pod.], ale aj správam pochádzajúcim z vládnych zdrojov (napr. správy Ministerstva zahraničných vecí USA o stave ľudských práv a pod.) [pozri napr. Sufi a Elmi proti Veľkej Británii, rozsudok ESLP z 28. júna 2011, č. 8319/07].

Pre účely preverenia existencie rizika zlého zaobchádzania je potrebné skúmať predvídateľné dôsledky vydania osoby do dožadujúcej krajiny jednak s ohľadom na všeobecnú situáciu v tejto krajine, jednak s ohľadom na osobnú situáciu osoby, ktorá má byť vydaná. V súvislosti s požiadavkou preverenia skutkovej situácie zdôrazňuje judikatúra ESLP zároveň aspekt aktuálnosti (*„Pokiaľ ide o rozhodujúci čas, musí byť existencia rizika hodnotená predovšetkým s ohľadom na skutočnosti, ktoré boli známe zmluvnému štátu v dobe vyhostenia.“* – Saadi proti Taliansku).

Pokiaľ ide o otázku diplomatických záruk poskytnutých dožadujúcou krajinou, nemožno opomenúť ich problematickosť súvisiacu so sťaženou možnosťou overenia ich reálneho dodržania. Je preto nevyhnutné pozorne vyhodnotiť ich dostatočnosť v závislosti od okolností každého jednotlivého prípadu (Saadi proti Taliansku), pričom je potrebné zvažovať predovšetkým okolnosti prevládajúce v relevantnom čase. Judikatúra ESLP profilovala celý súbor determinantov, podľa ktorých posudzuje dostatočnosť poskytnutých záruk: či je známy obsah poskytnutých záruk; či majú poskytnuté záruky špecifický alebo všeobecný charakter; či ich poskytla zmluvná strana dohovoru; dĺžku a intenzitu bilaterálnych vzťahov medzi štátmi – aktérmi extradície; či dožadujúca krajina v minulosti poskytnuté záruky dodržala; či existujú možnosti objektívnej kontroly dodržania poskytnutých záruk prostredníctvom diplomatických či iných overovacích mechanizmov; či existuje v dožadujúcej krajine účinný systém ochrany pred mučením vrátane prístupnosti dožadujúcej krajiny k spolupráci s medzinárodnými monitorovacími mechanizmami vrátane medzinárodných mimovládnych organizácií na ochranu ľudských práv; či dožadujúca krajina prejavuje ochotu prípadné podozrenia z praktík zlého zaobchádzania náležite vyšetriť a sankcionovať zodpovedných; či vydávaná osoba bola už v minulosti podrobená zlému zaobchádzaniu a pod. [pozri Othman (Abu Qatada) proti Veľkej Británii, rozsudok zo 17. januára 2012, č. 8139/09]. Zásadné orientačné stanoviská ESLP na posúdenie spoľahlivosti poskytnutých diplomatických záruk sú nespoľahlivosť záruk vykazujúcich všeobecný charakter bez špecifikácie vo vzťahu k vydávanej osobe a odkazujúcich len

na relevantnú legislatívu bez situácie v praxi (pozri M. S. S. proti Belgicku a Grécku, rozsudok ESLP z 21. januára 2011, č. 30696/09); nespoľahlivosť záruk poskytnutých krajinou s bežnými a systematickými praktikami zlého zaobchádzania (pozri Ismoilov a ďalší proti Rusku, rozsudok ESLP z 24. apríla 2008, č. 2947/06); akceptácia záruk podmienená existenciou účinného kontrolného mechanizmu dohľadu nad ich dodržiavaním (pozri Gasayev proti Španielsku, rozhodnutie ESLP zo 17. februára 2009, č. 48514/06).

B. K namietanému porušeniu základných práv

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 3 dohovoru dôvodiac arbitrárnosťou a svojvoľnosťou rozhodnutia konajúcich súdov, ktoré sa podľa jeho vyjadrenia uspokojili len s formálnymi diplomatickými zárukami predloženými ruskou stranou bez toho, aby v intenciách stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, ústavného súdu a ESLP náležite preverili existenciu rizika zlého zaobchádzania s jeho osobou v prípade jeho vydania.

Ústavný súd zdôrazňuje, že mu pri ochrane ústavnosti v kontexte namietaného porušenia čl. 16 ods. 2 ústavy, ako aj porušenia čl. 3 dohovoru neprináleží, a teda ani v posudzovanom prípade sťažovateľa neprináležalo konštatovať faktické porušovanie zákazu mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania či trestania zo strany cudzej krajiny, ale jeho úlohou bolo preskúmať, či všeobecné súdy rozhodujúce o extradícii osoby sťažovateľa vykonali náležitý prieskum prípustnosti jeho vydania z hľadiska imperatívu ochrany ľudských práv.

V posudzovanom extradičnom konaní bolo úlohou najvyššieho súdu komplexne zhodnotiť skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa, ktoré sa pri už spomínanom teste zvyknú štandardne zohľadňovať, a to sú aktuálne poznatky o konkrétnej situácii v dožadujúcej krajine vzťahované na jedinečnú situáciu vydávanej osoby.

Z obsahu rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že pri identifikácii celkového stavu rešpektovania ľudských práv v R. vychádzal iba zo skutočnosti pozície R. ako členského štátu Rady Európy, ktorý by mal ako zmluvná strana dohovoru sťažovateľovi priamo garantovať práva vyplývajúce z čl. 3 dohovoru.

Charakteristike osobnej situácie sťažovateľa, tak ako ju prezentoval sťažovateľ, a to tvrdeniami o získaní usvedčujúcich materiálov proti jeho osobe prostredníctvom neprípustných praktík mučenia spoluobvinených osôb, najvyšší súd odmietol pripísať výpovednú relevanciu z dôvodu nemožnosti ich verifikácie.

Elimináciu rizika zlého zaobchádzania v prípade extradície sťažovateľa v podstate najvyšší súd založil na poskytnutých zárukách Generálnej prokuratúry R., ktorých spoľahlivosť vyhodnotil jednak poukazom na konkrétnu rozhodovaciu činnosť ESĽP (rozsudky ESĽP týkajúce sa extradície do R.: z r. 2010 v prípade SR ako vysielajúcej krajiny, z r. 2009 v prípade Španielska ako vysielajúcej krajiny a z r. 2005 v prípade Gruzínska ako vysielajúcej krajiny), jednak poukazom na kontrolné právomoci ruskej prokuratúry v oblasti práv väzňov spojené s možnosťou priameho výkonu kontroly v ruských väzniciach.

Základné mantinely metodologického postupu predpísaného pre posúdenie existencie rizika zlého zaobchádzania s vydávanou osobou ústavný súd načrtol prostredníctvom základných interpretačných východísk judikatúry ESĽP v oblasti extradície.

Východiskom pri posúdení prípustnosti extradície sťažovateľa bola podľa názoru ústavného súdu otázka všeobecnej situácie rešpektovania ľudských práv v R., a to so špecifikom zamerania sa na zaobchádzanie s vyšetrovanými osobami podozrivými z terorizmu v regióne S., odkiaľ pochádza aj sťažovateľ. Je nesporné, že dlhodobá prax ESĽP, tak ako to už bolo spomenuté, považuje za spoľahlivé zdroje poskytujúce seriózne informácie v danej oblasti práve správy medzinárodných organizácií zameraných na ochranu ľudských práv, a to aj na mimovládnej úrovni, ako aj správy pochádzajúce z vládnych zdrojov. Ústavný súd sa oboznámil s listinnými materiálmi, ktoré boli predložené sťažovateľom v extradičnom konaní (predovšetkým tie, ktoré boli predložené pri podaní sťažnosti v druhom stupni), a je toho názoru, že išlo nepochybne o materiály pochádzajúce z označených zdrojov stabilnou judikatúrou prijímané a akceptované. Ústavný súd zastáva názor, že neexistoval žiaden rozumný dôvod predmetné materiály ignorovať, a to bez ohľadu na skutočnosť, v akom štádiu konania boli sťažovateľom predložené, keďže povinnosť ich náležitého posúdenia zo strany súdu nie je závislá len od osobnej iniciatívy

vydávanej osoby, pretože proprio motu je povinný si ich zadovážiť v prípade potreby aj samotný súd.

Podľa záverov ESLP prípadnú nepriaznivú všeobecnú situáciu v dožadujúcej krajine ešte nemožno samu osobe považovať za prekážku extradície a zistenia v uvedenom smere je potrebné vyhodnotiť vo vzájomných súvislostiach s osobnými okolnosťami vydávanej osoby. V druhom rade bolo teda úlohou konajúcich súdov v posudzovanom konaní v kontexte všeobecných zistení analyzovať na základe materiálov predložených sťažovateľom aj skutkové okolnosti spojené s osobou sťažovateľa. Argumentáciu najvyššieho súdu, na základe ktorej sa odmietol tvrdeniami sťažovateľa a listinnými materiálmi predloženými na ich preukázanie zaoberať, akceptovať nemožno. Špecifikom extradíčného konania vyplývajúcim zo závažnosti a nenapraviteľnosti škody hrozacej v prípade materializácie nebezpečenstva zlého zaobchádzania je potreba preukázať existenciu reálneho nebezpečenstva s významnou mierou pravdepodobnosti, nie bez akýchkoľvek pochybností. Vo veci sťažovateľa preto nebolo úlohou všeobecného súdu preukázať bez akýchkoľvek pochybností tvrdenia sťažovateľa o použitých praktikách mučenia proti spoluobvineným, príp. o mučení jeho osoby v minulosti, ale po dôkladnom posúdení predložených materiálov, po zistení ich relevancie a v kontexte zistení o všeobecnej situácii v dožadujúcej krajine určiť mieru pravdepodobnosti porušenia práv sťažovateľa v cieľovej krajine v prípade jeho vydania.

Zo spektra faktorov, ktoré sa zvyknú zohľadňovať pri vyhodnocovaní kvality poskytnutých diplomatických záruk, sa najvyšší súd obmedzil v podstate iba na dva. V prvom prípade, keď poukázal na členstvo R. v Rade Európy, a v druhom prípade, keď prezentoval konkrétnu rozhodovaciu činnosť ESLP, ktorá v minulosti potvrdila spoľahlivosť diplomatických záruk ruskej strany. Vo vzťahu k prvému zo zohľadnených faktorov ústavný súd pripomína stabilnú judikatúru ESLP, podľa ktorej samotná existencia zmluvného záväzku vyplývajúceho z pristúpenia krajiny k dohovoru nie je vo svojej podstate dostatočná na zabezpečenie primeranej ochrany pred rizikom zlého zaobchádzania, ak dôveryhodné zdroje oznámili používané a štátnou mocou tolerované praktiky zaobchádzania rozporné s čl. 3 dohovoru. Na margo druhého indikačného kritéria, ktoré najvyšší súd pri posúdení záruk uplatnil, ústavný súd poznamenáva, že konkrétne prípady

(rozhodnutia ESĽP), na ktoré najvyšší súd poukázal, zrejme pre uvedené potreby nespĺňajú požiadavku aktuálnosti, pretože v dôsledku uplynutia značného časového úseku skutkové zistenia, ktoré boli podkladom pre označené rozhodnutia, nemusia zodpovedať aktuálnej realite.

Pozornosti ústavného súdu neušiel ani pokus najvyššieho súdu podporiť spoľahlivosť poskytnutých diplomatických záruk načrtnutou možnosťou overenia ich reálneho dodržania prostredníctvom monitoringu mimovládnych organizácií. Ústavný súd považuje prezentovanú možnosť bez jej bližšej, čo i len rámcovej špecifikácie, za príliš vágnu na to, aby jej bolo možné z pohľadu zabezpečenia ochrany sťažovateľa pred rizikom zlého zaobchádzania pripísať nejakú relevanciu.

Ústavný súd je toho názoru, že v čiastkovom teste spoľahlivosti poskytnutých záruk, ktorý najvyšší súd vykonal, chýba vyhodnotenie podľa názoru ústavného súdu ťažiskových faktorov, ako sú posúdenie otázky, či sú poskytnuté záruky Generálnej prokuratúry R. dostatočne konkrétne, teda vzťahujúce sa priamo aj na osobnú situáciu sťažovateľa; či R. v minulosti v obdobných prípadoch extradície záruky poskytnuté SR dodržala; aké sú možnosti týkajúce sa konkrétnych kontrolných mechanizmov overenia poskytnutých záruk či už priamymi diplomatickými cestami, alebo prostredníctvom monitorovacích mechanizmov medzivládnej povahy; a v neposlednom rade odpoveď na otázku nanajvýš aktuálnu, a síce, aký je trend postupu kompetentných mocenských orgánov ruskej strany v prípadoch podozrení z použitia neprípustných praktík zlého zaobchádzania (pozri aktuálna kritika Rady Európy o používaných praktikách mučenia a neľudského zaobchádzania v rámci boja proti islamistickým povstalcom v oblasti S. – pozri správu Výboru CPT z r. 2013).

S poukazom na všetky označené nedostatky kvalifikuje ústavný súd súdnu kontrolu dôveryhodnosti poskytnutých diplomatických záruk v podobe, v akej ju vykonal najvyšší súd, ako povrchnú a nedostatočnú.

Ústavný súd konštatuje, že test domnienok vážnych dôvodov bol vo veci sťažovateľa vykonaný s nedostatkami takej intenzity, ktorá vylučuje poskytnutie účinnej ochrany práv sťažovateľa v posudzovanom extradičnom konaní.

Napokon ako formalistickú hodnotí ústavný súd aj konajúcimi súdmi zvolenú podobu interpretácie ustanovenia § 501 písm. b) Trestného poriadku v okolnostiach prípadu sťažovateľa, na základe ktorej bola bez ďalšieho vyhodnotená druhá žiadosť sťažovateľa o azyl ako žiadosť opakovaná. Ústavný súd na tomto mieste pripomína svoju stabilizovanú judikatúru odkazujúcu na zásadu ústavne konformného výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy), podľa ktorej v záujme dodržania a ochrany základných práv je potrebné v niektorých prípadoch upustiť od doslovného jazykového alebo formalistického výkladu a zvoliť výklad zaručujúci ochranu základných práv. Viazanosť orgánov verejnej moci zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení, pretože limitácia orgánov verejnej moci zákonom nepredstavuje iba viazanosť orgánov verejnej moci textom, ale aj zmyslom a účelom zákona v záujme ochrany nielen zákonnosti, ale aj ústavnosti (obdobne pozri III. ÚS 341/07). Predbežnú otázku prípustnosti vydania sťažovateľa v kontexte dotknutého ustanovenia § 501 písm. b) Trestného poriadku nemožno riešiť výkladom len cez text zákona, záujem na plnohodnotnej realizácii ústavou garantovaných práv si vyžaduje preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o tom, že sa rozhodné okolnosti v čase medzi rozhodnutím o prvej jeho žiadosti o azyl a podaním druhej žiadosti zmenili (obdobne pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 665/11, bod 47).

Keďže označený postup a rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým potvrdil prípustnosť vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do R., nespĺňal procesné garancie vyplývajúce z označených článkov ústavy a dohovoru a korešpondujúce zároveň zárukám spravodlivého procesu, ústavný súd z uvedených dôvodov vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 3 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy, ako aj práva sťažovateľa zaručeného čl. 3 dohovoru, v zmysle citovaného čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy v spojení s ustanovením § 56 zákona o ústavnom súde označené rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

V.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, o ktorú právny zástupca požiadal. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2012 (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu), k tomu tiež 3 x režijný paušál. Ústavný súd vychádzajúc z výšky priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011 a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony vykonané v roku 2012 v celkovej sume 404,37 € (3 x 127,16 € + 3 x 7,63 €).

Ústavný súd sa pri rozhodovaní o trovách konania riadi pravidlami vyplývajúcimi z § 36 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho. Ústavný súd však môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Najvyšší súd je povinný zaplatiť priznanú náhradu trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2013